

LJUDSKA UMETNOST
INDONEZIJE

SLOVENSKI
ETNOGRAFSKI MUZEJ

RAZSTAVO JE PRIPRAVILA
S SODELOVANJEM
TOV. VERE IN ALESA BEBLERJA
KUSTOS SLOVENSKEGA ETNOGRAFSKEGA MUZEJA
PAVLA ŠTRUKELJ
ARANŽMA RAZSTAVE RADO MIHEVC
TISK ČZP PRIMORSKI TISK,
KOPER

PRVA SOBA

Že v neolitu, zlasti pa v bronasti dobi, so nastale osnove indonezijske kulture. Simbolični in dekorativni elementi iz teh dob so še vedno prisotni v današnji ljudski umetnosti, posebno na otočju Nusa Tenggara ter v goratih predelih Sumatre, Kalimantanu in Sulawesija.

TKANINE

1. **Stenska preproga, Kroe, južna Sumatra**
obešajo jo na steno ob življenjskih praznikih (krst, poroka, smrt); bombaž; tehnika svobodnega votka; stiliziran ornament: drevo življenja, ženske in moške figure, luna in sonce, ptice, rombi, trikotniki.
2. **Moško ogrinjalo (ragidup), Batak, Severna Sumatra**
nosijo ga veljaki ob slavnostnih priložnostih; bombaž; tkaničenje; ragidup je vedno sestavljen iz petih delov: osrednjega dela, imenovanega »telo«, dveh stranskih pasov, enobarvnih in dveh fino tkanih krajnikov. Po vzorcih na teh krajnikih se loči žensko ogrinjalo od moškega.
3. **Žensko ogrinjalo (ragidup), Batak, severna Sumatra**
4. **Šal (slendang), vzhodna Sumatra**
vzorec vpleten s srebrno nitjo; tkaničenje; stiliziran ornament: drevo življenja, rombi, trikotniki. Ob straneh so vtakane rese iz kositra (bližina Bangke).
5. **Nevestino ogrinjalo, Menang Kabau, zahodna Sumatra**
bombaž in svila; srednji del je vedno temnejši. Široke robne bordure so včasih pretkane z zlato in srebrno nitjo, pogostoma je obrobljen z zlato čipko. Stiliziran ornament: rombi, ključna linija, tumpal (trikotnik), dvojna spirala.
6. **Šal, Toradja, Sulawesi**
tkan iz vlakna notranjega drevesnega lubja (osnova) in bombaža (nit votka); tehnika tkanja se imenuje »fuja«, tehnika barvanja vzorca »ikat« (ovijanje), barve so prirodne. Prozornost tkanine dosežejo z namakanjem v kokosovo olje.
- 7, 8, 9. **Ogrinjala, Toradja, Sulawesi**
bombaž; tehnika barvanja: ikat; barve so prirodne, samo geometrični ornament, tumpal, rombi, puščice, glavna linija in kombinacije.

10. Šal (slendang), otok Sumbawa
črna podlaga, bombaž, tehnika tkaničenja, vzorec je vtkan s srebrno nitjo; tumpal v srednjem polju, romb, stiliziran, cvetni vzorec.
11. Žensko praznično oblačilo, otok Flores
neporočena žena pokriva z njim tudi obraz; sestavni deli so vedno: enotno osrednje polje, progasti deli na konceh; stilizirana moška figura (oblika T) in stiliziran cvetni vzorec.
12. Žensko praznično oblačilo, otok Flores
nosijo ga prepognjenega v pasu (z bluzo) ali nad prsmi; bombaž; ikat, stiliziran ornament: kuščar, drevo življenja, ptice, cvetje, dvojna spirala.
13. Oblačilo (žensko in moško), otok Flores
tehnika: tkaničenje
- 14, 15, 16. Šali (moški ali ženski), otok Flores
ikat, ornament: stilizirani jezdec, moške figure, ptice, tumpal, drevo življenja itd.
17. Žensko oblačilo, otok Sawu
nosijo ga prepognjenega v pasu (z bluzo) ali nad prsmi; stiliziran cvetni ornament.
18. Moško ogrinjalo, otok Roti
nosijo ga kot kratek sarong čez hlače; bombaž; tehnika ikat; tumpal in cvet manggis.
19. Moški šal, otok Timor
nosijo ga prek ramen; bombaž; tehnika ikat, dvojna spirala in stiliziran kuščar.
- 20, 21. Par moških ogrinjal (hinggikombu), otok Sumba
uporabljajo jih tudi kot pregrinjala, za ovijanje mrličev in podobno; bombaž; ikat; drevo življenja s stiliziranimi človeškimi glavami; konji, razne ptice, morske živali, jastog itd.
22. Ogrinjalo (hinggikombu), otok Sumba
bombaž; ikat, motivi: konji, petelini, čaplje, morske zvezde itd.
23. Ogrinjalo (hinggikombu), otok Sumba
bombaž; tehnika ikat, motivi: konji in jastogi.
24. Ogrinjalo (hinggikombu), otok Sumba
bombaž; ikat motivi: jezdec in ptice (duše umrlih) na konjih.
25. Okrasna tkanina (Bali)
iz ananasovih vlaken; geometričen dvobarvni vzorec, tehnika svobodnega votka.
26. Šal (slendang), otok Roti
bombaž; ikat; starinski elementi: tumpal, drevo življenja, kombinirani z rožnim vzorcem pod očitnim evropskim vplivom. Na poškodovanem delu se jasno vidijo sledovi barvanja vzorca v osnovo z ovijanjem.
27. Ogrinjalo iz severne Sumatre, Batak
podobno št. 2, le da je ornament poenostavljen in barvitost povečana. Na konceh bordura iz steklenih »koraud«.

RAZNI PREDMETI

- 28, 29. Pravokotni tesli, Java
oniks, neolitski izkopanini
30. Kamnita motika, Java
neolitska izkopanina
- 31, 32, 33. Škatle iz bambusa, Sulawesi
vžgani ornamenti v stilu Dong Son (bronasta doba)
34. Kamnita motika (patjil), Zahodni Irijan
35. Posoda za jedi (priok), Java
keramika, verjetno srednji vek
36. Posoda za vodo (kendi), Java
keramika, verjetno srednji vek
37. Ogrlica (soho), Toradja, Sulawesi
amulet
- 38, 39. Ritualni palici (funggal panaluan), Batak,
Sev. Sumatra
40. Meč, otok Nias, zahodna Sumatra
v ipritrjeni pleteni košarici nosijo zdravilna in druga zelišča
41. Ogrlica, moška, otok Nias
znak vojakove hrabrosti
42. Meč (parang), Dayak, Kalimantan
okrašen s človeškimi lasmi
43. Košara iz palmovega listja, Kalimantan
ornament iz bronaste dobe, okrašena s školjkami
44. Dewi Sri s spremljevalci, Bali
riževa slama; boginja riža in rastlinstva sploh; take figure krasijo pladnje
z rižem, ki jih nosijo v tempelj kot žrtev.
45. Model hiše Toradja (Sulawesi)
- 46, 47. Dve plastiki, notranjost Balijske
Isti, predhinduistični stil
48. Plastika, notranjost Balijske
Isti, predhinduistični stil
49. Zapestnici, Sumba
slonova kost, nosijo jih plesalke
50. Dva glavnika, Sumba
želvovina; (primerjaj tkanine pod številki 20–24).

DRUGA SOBA

Na Javi in na Baliju so že v prvem tisočletju naše ere razviti glasba, umetni ples in lutkovno gledališče. V tem gledališču kot takrat, tako tudi danes vedno vodi predstavo »dálang« – duša predstave – ob spremljavi polifoničnega orkestra »gamelán«.

WAJANG KULIT

Gledališče lutk iz pergamenta je najstarejša oblika lutkovnega gledališča. Osebe so »sence«, ki jih mečejo na platno lutke iz bivoljega pergamenta. Vsebina je zasnovana na mitoloških zgodbah eposov Ramajane in Mahabharate.

51. **Batara Gúru**
vrhovni bog Šiva kot učitelj človeštva
52. **Batara Narada**
sin boga Brahme, poglavar nebeških muzikantov
53. **Arjo prábu**
ujec plemenitih vitezov Pendawa
54. **Wingsanggéni**
vnuk boga ognja, sin Ardjune
55. **Romo (Rama)**
kralj, osrednja figura Ramajane, učlovečeni bog Višnu
56. **Kresno (Krišna)**
osrednja figura Mahabharate, učlovečeni bog Višnu
57. **Ardjuno**
srednji, plemeniti vitez iz družine Pendawa. Je junak in ljubavnik – ideal viteza.
58. **Gátot Kátja**
Ardjunin nečak, najbolj priljubljen junak. Ima peruti in zato lahko leta.
59. **Sumbadra**
prva Ardjunina žena
60. **Lasmana Mandrakumara**
Sujudanin sin
61. **Búto Gragálbo**
zli duh in pošast, vojskovodja demonov

WAJANG KULIT – miniature

te lutke se ne uporabljajo v predstavah, temveč samo kot dekoracija v domovih

62. Osebe iz Ramajane:
- Prahasto
  - Karno
  - Romo
  - Hanoman (poveljnik vojske opic)
63. Osebe iz Mahabharate:
- Ardjuno in njegovi svetovalci in pomočniki
- Semar, oče, moder, preudaren in dober, polbog
  - Garèng, Semarjev sin, oprezen in počasen,
  - Pétruk, Semarjev sin, človek in pol,
  - Bagong, Semarjev sin, skromen in pameten, veliko ve in vse razume, z vsemi je enak.

WAJANG GOLEK

s trodimenzionalnimi lutkami pripoveduje in predstavlja dalang zgodbe o dobrih vitezi Pendawa in zlih vitezi Korawa, včasih pa tudi zgodbe iz indonezijske zgodovine.

DOBRI VITEZI – PENDAWA

64. Kresno
kralj, svetovalc Pendaw in njihov bratranec, jasnovidec
65. Samiádji
kralj, najstarejši Pendawa
66. Drupádi
njegova žena
67. Bíma
drugi Pendawa, kralj, največji junak med Pendawami
68. Antaréddja
najstarejši Bimin sin, vnuk kakega kralja, lahko hodi pod zemljo
69. Djaka Tawang
tretji Bimin sin, vnuk kralja morja, lahko hodi po vodi. (Drugi Bimin sin, Gatot Katja, lahko leti po zraku, glej števil. 58.)
70. Stíaki
Kresnin pomočnik, bratranec in prvi minister

71. Pantjawála
Samiadjin sin
72. Sumbádra
Kresnina sestra in prva Ardjunina žena
73. Wisanggení
Ardjunin sin, vnuk boga ognja
74. Srikándi
druga Ardjunina žena
75. Tristadjúmena
Srikandin brat mlajši
76. Abijása
puščavnik in modrijan, ded vseh Pendaw in Koraw, ki so si po njem
bratrance
77. Tjántrik
Abijasín pomočnik
78. Tjepót
najstarejši Semarjev sin in Ardjunin sluga
79. Garèng
najmlajši Semarjev sin in Ardjunin sluga

ZLI VITEZI – KORAWA

80. Sujudána
najstarejši Korawa, kralj Astine
81. Banowáti
njegova žena
82. Lesmanawáti
njuna hči
83. Dursasána
Sujudanin brat
84. Dipatíikárna
Sujudanin svak, polbrat Pendaw, sin boga sonca, kralj Avangga
85. Sangkúni
Sujudanin ujec in svetovalec
86. Tjitraksa
Sujudanin brat in spreten vojskovodja
87. Kartamármó
Sujudanin tretji brat in vojskovodja

88. Anggaráksa
najmlajši Sujudandin brat
89. Rakšása
velikan, zaveznik Koraw
90. Radjasábrang
kralj manjše kraljevine, zaveznik Koraw
91. Patinsábrang
njegov prvi minister
92. Vedeževalec

WAJANG KLITIK

Ta vrsta gledališča je nastala na vzhodni Javi v 17. stoletju. Danes je skoraj izginila. Zgodbe so povezane s prodiranjem islama v notranjost Jave.

93. Ménak Djinggo
uporni princ, ki postane kralj; v borbi za kraljestvo Modjopahit postane grd in šepav.
94. Angkat Buto
njegov oproda
95. Sabda Palon
v tej vrsti gledališča je osebnost podobna Semarju. (Glej štev. 63.)

WAJANG TOPENG

Plesi z maskami so navadno solo plesi ali dueti, ki predstavljajo razne osebnosti ter njihove dogodivščine in razpoloženja. Barva maske kaže značaj predstavljene osebnosti: bela plemenit, rdeča pustoloven, modra pa surov značaj. Plesalec drži med plesom masko na obrazu z zobmi.

96. Šest mask v raznih barvah

RAZNI PREDMETI

97. Dva instrumenta »saron demung«, Bali
iz orkestra gamelan
98. Dva sarona, »pelog« in »slendro«, Java
iz orkestra gamelan
99. Semar, kamnita plastika, Java
podoba najpopularnejše osebnosti javanskega gledališča, imenovane tudi: oče in mati javanskega rodu.
100. Mohamed Hadi: Tjakil, olje
plesalec sodobnega opernega gledališča (wajang wong)

TRETJA SOBA

Na osrednjem otočju – na Javi, Sumatri in Baliyu – so se v dobi poznega fevdalizma in renesanse visoko razvile vse vrste likovne umetnosti. Kovanje, rezbarstvo ter tkanje in barvanje tkanin se je obogatilo z novimi izraznimi elementi, ki so še danes značilni za indonezijsko ljudsko umetnost.

TKANINE Z JAVE – BATIK

101. do 108. Površina, razdeljena z diagonalami (parang, miring)
- 101, 102, 103. Parang, rusák (rusak – zlomljen, razbit)
  - 104. Parang bárong (barong – velik)
  - 105. Parang tjuríga (tjuriga – najbolj droben)
  - 106. a) Parang tjuríga
b) Parang párung (parung – ptičji kljun)
c) Parang baris (baris – korákati)
d) Parang kusúma (kusuma – cvet)
  - 107. Míring údan lírís (droben dež) 40 vzorcev!
  - 108. Pokrivalo za glavo (kain udéng)
109. do 112. Površina, razdeljena na rombe (sido)
- 109. Sido mukti   vzorec za poroko
  - 110. a) Sido asih   za neporočena dekleta
b) Sido múlja   za visoke dostojanstvenike
c) Sido lúhur   za starejše ljudi
d) Sido múkti   za poročno slovesnost
  - 111. Sido lúhur
  - 112. Lereng karton

113. do 118. Površina, razdeljena s krogi (káwung, tjeplók)
113. Kawung kemplang
  114. Kawung pitjís (pitjís – mali novci)
  115. a) Trúntum (nosijo ga starši novoporočencev na poroki)
  - b) Tijákar (tjakar – krempeljci)
  - c) Bálu bámbat
  - d) Wóra wári búmbuk
  - e) Djójo résmi
  116. Balu bambat
  117. Djojo resmi
  118. Djojo resmi (zmagovit uspeh), včasih rezerviran za sultana
119. do 121. Površina, razdeljena s krpicami (támbal)
122. do 126. Površina, okrašena z »rastočimi« vzorci (semén)
122. Vzorec na beli podlagi (latar putih), Djogjakarta; motivi: rajska ptica, mitološka ptica (Garuda), sveta gora (mahameru) itd.
  123. a) Wimo krénda (na temni podlagi – latar hitam), Solo
  - b) Sido bádjá
  - c) Srikaton (riževo klasje)
  - d) Srikundjoro
  - e) Pisang Bali (banana z Baliija)
  124. Vzorec na črni podlagi
  125. »Kokoška z jajci«
  126. Pokrivalo za glavo; motivi: kronana kača, rak in Garudine peruti – zaščitni simboli
127. do 139. Posebni primerki batikov
127. »Kain dodot« batik za razne slovesnosti, pozlačen z zlatim prahom, uporabljali so ga na dvoru, vzorec: parang klitik (klitik – majhen).
  128. »Kain dodot« kot 127
  129. »Kain dodot«, okrašen z rastočim vzorcem (semen); motivi: sveta gora, mitološka ptica, želva, drevo življenja itd. Satrio wibowo.
  130. Pagi – soré (jutro – večer), na konceh »tumpal« (simbolični trikotnik); srednji vzorec: kitajski vpliv. »Tumpal« barvan na eni strani rdeče, na drugi rumeno, zato da bi učinkoval kot drugo oblačilo, ko se nosi na drugi strani
  131. Batik s severne obale Jave (Pekalongan): v barvah (rdeča, rumena) in motivih (ptič feniks, ribe) kitajski vpliv
  132. Izključno rastlinski vzorec (islam prepoveduje upodabljanje ljudi in živali)

133. do 137. Batiki s severne obale Jave, kjer se v barvi in vzorcu močno čuti kitajski vpliv (Pekalongan, Lasem, Tegal)
- 133. Značilna rdeča barva
  - 134. Naturalistični ornament, svila
  - 135. Stiliziran zmaj, svila
  - 136. Stiliziran ptič feniks
  - 137. Batik na grobi domači tkanini (Tegal)
- 138 do 151. Večbarvni batik, anilinske barve (dvajseto stoletje):
138. do 141. Vzorci s krogi (tjeplok). Te so prve barvali svobodno.
142. do 151. Najstarejše, tradicionalne vzorce (z diagonalami, rombi in rastlinskimi vzorci) so šele v najnovejši dobi pričeli barvati v raznih barvah.
152. in 153. Dva primera batika, kakršne danes izdelujejo za tujce, po naročilu. Proces barvanja je poenostavljen, uporabljena je samo rjava barva, vendar ije vzorec tiskan še vedno na obeh straneh.
154. Pripomočki za pisanje batika, imenovani »Tjanting«
(razne debeline odlivnih cevčic)
155. Šablone za ročno tiskanje batika, imenovani »tjap«
(za diagonalni vzorec)
156. Šest šalov, lbatik
157. Ponazoritev procesa tehnike batika
158. Tjinde samparan (samparan pomeni: do nog)
del slavnostnega oblačila na dvoru; nosi se kot vlečka pod svečanim batikom (dodoť); glej štev. 127–129; dolžina 5 metrov (ikat na svili)
159. Pas za slavnostno oblačilo, v tehniki tjinde
(ikat na svili) dolžina 5 m

TKANINE S SUMATRE

160. Žensko krilo z otoka Riau (južno od Singapora)
tkaničenje s srebrno nitjo na karirano bombažno tkanino; tkano na širokih statvah, kakršnih ne uporabljajo na področju Indonezije.
161. Del ženskega poročnega krila (Lamong, južna Sumatra)
na grobi, ročno tkani progasti bombažni tkanini uvezene ploščice mačjega zlata; ornament: osmica in dvojna spirala.
162. Nevestino krilo (Lamong)
nosijo ga samo ob poroki; vezeno s srebrno nitjo in kovinskimi ploščicami.

163. Nevestino krilo (Lamong) vezeno z belim, polnim vezenjem (ptice, kuščarji, ladje) in zlatim polnim vezenjem (sloni, tumpal in drevo življenja)
164. Nevestino krilo (Lamong) našito polno zlato vezenje
165. Nevestino ogrinjalo, Palembang, južna Sumatra tkaničenje na svileni rdeči podlagi z dodatnim zlatim votkom (songket); ornament: osmerolista rozeta, ob robih: ptice, tumpal in drevo življenja
166. Nevestin šal, Palembang osmerolista rozeta na svileni podlagi v tehniki ikat, koničasta, tkaničena z zlatim votkom
167. Nevestino pokrivalo za glavo, Palembang kot 166
168. Ogrinjalo, Palembang songket tehnika, velikost 210×80
169. Nevestino krilo, Palembang tehnika songket, ornament: dvojni tumpal, osmeroliste rozete

TKANINE Z BALIJA

170. Žensko krilo svila; raznobarvno tkaničenje in vpletanje srebrne niti s tehniko posebnega votka; značilnosti: kaniran vzorec, anilinske barve
171. Žensko krilo svila, tkaničenje z zlato in srebrno nitjo, kar je značilno za otok Bali; ornament: rombi in dvojne spirale (Dong-Son)
172. Žensko krilo svila; tehnika posebnih votkov, svile raznih barv in srebrna nit, osrednji ornament: romb in osmeroliste rozete, ostali deli: rastlinski vzorec
173. Moško kratko krilo (sabuk) uporabljajo ga pri raznih obrednih svečanostih; svila, rastlinski ornament, tkaničenje z zlato in srebrno nitjo.
174. Moško kratko krilo (sabuk) kot 173, ornament: meander, rastlinski in živalski vzorec
175. Moško kratko krilo (sabuk) svila, na osnovi vzorec pravokotnih trikotnikov v tehniki ikat, tkaničenje s srebrno in z zlato nitjo
176. Moško kratko krilo (sabuk), severni Bali svila, tehnika ikat, ornament: stilizirane človeške figure in maske

177. Obrambno ogrinjalo (kain gringsing) Tenganan
Pagringsingan
izdelujejo ga samo v tej planinski vasi, vedno za posebno priložnost;
bombaž; tehnika: ikat osnove in votka
178. Trije šali
obarvani v tehniki »plangi« (mavrica), z naudarjanjem in zavijanjem
drobnih predmetov
179. Šal
obarvan v tehniki »tritik« (male pikice), z naudarjanjem
180. Šal, otok Kalimantan
svila, kombinacija tehnike plangi in tritik
180. a) Trije šali, Java

OROŽJE IN KOVANO SREBRO

181. Kris – pamor, ного sosro, Djogjakarta, centralna Java
»pamor« pomeni, da ima na rezilu ornament, ki je nastal tako, da sta se
skupaj kovali dve vrsti jekla; ного sosro« pomeni, da ima rezilo trinajst
valov
182. Kris – pamor, soto salar, Bali
»soto salar« pomeni, da ima ravno rezilo.
183. Kris – modjopahit, vzhodna Java
to je najstarejši znani tip krisa, 14. do 15. stoletje.
184. Kris – ного sosro, Java
na rezilu vkovana kača
185. Kris – lok – songho, Java
devet valov
186. Kris – lok limo, Java
pet valov
187. in 188. Dva ročaja za krise, Java
eden lesen, drugi slonokoščen; oba predstavljata stilizirane like rakšas
(demonov).
189. Meč – pedang, Djogjakarta, Java
190. Bodalo – tombak, Djogjakarta, Java
nosile so ga častne straže na dvoru
191. Bodalo – rentjong, Atjeh, sev. Sumatra
moška varianta
192. Bodalo – rentjong, Atjeh, sev. Sumatra
ženska varianta

193. Pladenj, Djogjakarta, Java
kovano srebro, motiv krisa, na robu razne živali
194. Posoda v obliki lotosovega cveta, Palembang
južna Sumatra
kovano srebro, živalski in rastlinski ornament, budistični motiv; upo-
rabljajo ga pri svatbah in svečanostih.
195. Enajst srebrnih ptičkov, Palembang, južna Sumatra
kovano srebro; nosijo jih neveste v laseh.
195. a) Srebrna zaponka, Java
za bluzo (Kebaja)

POLIKROMNA LESENA PLASTIKA Z OTOKA BALI

196. Ravana z ugrabljeno princeso Sito
motiv iz Ramajane
197. Bog Višnu
198. Rama
osrednja figura eposa Ramajane
199. Sita
Ramina žena
200. Mitična kačja kraljica
- 201, 202. Služabniki
- 203, 204. Plesalki
205. Krilati bik (lembu putih)
varianta bika Nandiya, ki služi bogu Šivi. Hkrati skrinjica za kadilo.
206. Krilati lev (singa)
čuvar vhoda v tempelj, hkrati skrinjica za kadilo
207. Črna krava (lembu hitam)
miniaturna črne krave, kakršna se uporablja kot rakev pri sežiganju
mrličev; v miniaturni obliki rabi kot skrinjica za kadilo v družinskem
hramu.
- 208, 209. Dve okrasni plastiki
viseči okras v hišnih templjih
210. Nosilec strešne konstrukcije
paviljona na stebrih (pandopo); glavni okrasni motiv je glava zmaja
(Buta Kala)

REZBARIJE

211. Deska, okrašena z motivom sončnega kroga (čakra) in rastlinskim ornamentom, Sumatra
212. Rezbarija s Kalimantanana
213. Rezbarija z Jave (Dong-Son)
214. a), b) Rezbarija z vzhodne Jave (okrasni elementi pri hišnem vhodu)
215. a), b) Rezbarija z Jave
216. a), b) Rezbarija z zahodne Jave
217. a), b) Rezbarija s Sumatre
218. a), b) Rezbarija s Sulawesija (okrasni stebrički v hiši)
219. a), b) Rezbarija s Sulawesija (deske zunanjih sten hiše Toradja)
220. a)-c) Rezbarija s Sulawesija (deske, uporabljene pri gradnji hiš)

RAZNI PREDMETI

221. Lelintangan, Bali
horoskop; v prvi zgornji vrsti je sedem božanstev, ki ustrezajo sedmim dnevom v hinduističnem tednu: Indra, Sri, Brahma, Višnu, Šiva, Uma, Durga. V spodnji pa sedem živali: ptica, lev, pes, volk, mačka, koza in krava. Pet vmesnih vrst ustreza petim dnevom predhinduističnega tedna. Ker vsakdo vé, katerega dne je rojen po enem in drugem koledarju, bo vedeževalec na horoskopu poiskal vsakomur njegov kvadrat in iz njega prerokoval njegovo usodo.
222. Tri scene iz Ramajane, Bali
slika na platno
223. Knjiga Bali
pisana na listih palme Lontar
224. a), b) Lutki iz kitajskih kovancev, Bali
polagajo jih k mrliču pri sežiganju (moški in ženska)
225. Višnu na Garudi, Bali
rezbarjena kost
226. Lakirana in okovana lesena škatla, Palembang, Sumatra
uporabljajo jo za pecivo
227. Posoda iz trsja, Palembang, Sumatra
uporabljajo jo za hrano pri raznih svečanostih
228. Kovinski podaljški nohtov, Palembang, Sumatra
natikajo jih plesalke pri svečanostih